

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.08 2019 р.

Голова НМР *Н. М. Кольцун* Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська наукова мова

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань для всіх галузей знань
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність для всіх спеціальностей
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

доц. Циганок І. Б.
доц. Соколова А. В.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету

доц. Циганок І. Б.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української мови та літератури
протокол № 7 від 20.12.2018

Завідувач кафедри

проф. Колесников А. О.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми: Циганок І. Б., доцент кафедри української мови і літератури Ізмаїльського державного гуманітарного університету

Рецензенти програми: Топчій Л. М., доцент кафедри української мови і літератури Ізмаїльського державного гуманітарного університету

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 3	Лекції:	
	12	4
Модуль: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 90	-	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-2	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 2-3	Семінарські заняття:	
	12	2
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 2 - самостійна робота: 6	Консультації:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Індивідуальні заняття:	
	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	64	84

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни становлять теоретичні і прагматичні особливості української наукової мови.

Метою викладання курсу «Українська наукова мова» є формування у студентів магістеріуму поглибленого розуміння специфіки українського наукового мовлення, системних знань про використання фахових термінів, про розвиток традицій наукової усної та писемної комунікації, а також вироблення вмінь щодо продукування текстів наукових жанрів.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння спеціальними компетентностями, сформованими при опануванні курсів «Сучасна українська літературна мова», «Стилістика української мови», «Українське термінознавство».

Міждисциплінарні зв'язки: зміст означеної навчальної дисципліни пов'язаний з сучасною українською літературною мовою, стилістикою української мови, термінознавством, культурою української мови та наукового мовлення.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- Знання:** знати специфіку наукової мови як культурного феномену, праці українських та зарубіжних лінгвістів про наукове мовлення, особливості наукового стилю та його підстилів; розуміти специфіку та структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів; володіти основами перекладу наукового тексту

2. *Уміння*: диференціювати й обґрунтовувати різновиди наукового стилю: власне науковий, науково-популярний, науково-навчальний, науково-інформативний, науково-довідковий, науково-технічний, науково-діловий, науково-публіцистичний та їх жанрові різновиди; сформулювати предметну фахову мову; писати й аналізувати наукові тексти різних жанрів; перекладати наукові тексти різної складності; створювати презентації до наукового виступу.
3. *Комунікація*: використовувати набуті знання в ході наукових виступів, при читанні доповідей, веденні дискусій з проблемних питань наукової мови; бути підготовленим для фахової комунікації із представниками наукових кіл.
4. *Автономність та відповідальність*: творчо виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання означеної проблематики, виявляти самостійність у науковій роботі, бути відповідальним щодо постійного дотримання правил академічної доброчесності.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Вступ	2	2				4	2	2						8
2.	Наукова мова як комунікативний феномен	4	2	2			4								10
3.	Специфіка наукового стилю	4	2	2			10	2	2						12
4.	Підстилі та їх жанри	4	2	2			6	2		2					14
5.	Культура наукового тексту	4	2	2			14								12
6.	Робота з науковим текстом.	4	2	2			12								12
7.	Культура наукового мовлення	2		2			10								12
Проміжний контроль							4								4
Разом:		24	12	12			64	6	4	2					84

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Вступ. Українська наукова мова як навчальна дисципліна. Предмет, мета і завдання курсу. Історія становлення дисципліни. Зв'язок української наукової мови з іншими дисциплінами. Понятійний апарат курсу.

Тема 2. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника. Наукова мова як комунікативний феномен. Наукове мовлення. Функціональна мова – мова, призначена для спеціальних цілей та

обслуговування окремих сфер людського спілкування. Поняття предметної (фахової) мови. Спеціальне вивчення наукового мовлення в українському і російському мовознавстві. Праці 60-их років ХХ ст. (М. Кожина, А. Коваль, А. Васильєва та ін.); 70-90-х років (Н. Милованова, Т. Михайлюк, Л. Славгородська, М. Пилинський, С. Єрмоленко, М. Жовтобрюх, Л. Мацько, О. Сербенська, В. Русанівський). Культура наукової мови кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 3. Специфіка наукового стилю. Сутність та особливості наукового стилю української мови. Особливості усного і писемного наукового мовлення. Різновиди наукового стилю: власне науковий, науково-популярний, науково-навчальний, науково-інформативний, науково-довідковий, науково-технічний, науково-діловий, науково-публіцистичний та їх жанрові різновиди відповідно.

Тема 4. Культура наукового тексту. Властивості і структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів. Культура читання наукового тексту. Композиція писемного наукового тексту. Структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів. Варіантність мовних норм у науковій мові. Наукова стаття як самостійний науковий твір. Наукова рецензія. Науковий відгук.

Тема 5. Робота з науковим текстом. Переклад наукового тексту. Перекладність/неперекладність термінів. Комп'ютерний переклад. Рубрикування тексту. Використання скорочень, абревіатур у наукових текстах. Загальні правила цитування. Оформлення покликань на використану літературу, списку джерел, додатків. Редагування наукових текстів. Типові помилки в науковій мові.

Тема 6. Культура усного наукового мовлення. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, виступу. Мовна особистість доповідача. Наукові заходи як засіб виявлення культури наукової мови. Електронна презентація наукового виступу.

5.2. Тематика семінарських занять

1. Наукова мова як комунікативний феномен.
2. Специфіка наукового стилю.
3. Власне науковий, науково-навчальний і науково-інформативний підстили та їх жанри.
4. Культура наукового тексту.
5. Робота з науковим текстом.
6. Культура наукового мовлення.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин (денна/заочна)	Форми звітності
1.	Підготовка до аудиторних (лекційних та семінарських) занять, модульних контрольних робіт.	20/10	Опорний конспект лекцій, конспект інформації до семінарських занять, письмові завдання, коментарі, таблиці.

2.	Підготовка до модульної контрольної роботи.	4/4	Модульна контрольна робота
2.	Виконання самостійної роботи:	30/60	Конспекти, відповіді, тести
3	Виконання індивідуальних завдань	10/10	Письмові роботи, презентація
	Разом	64/84	

<i>Зміст завдань для самостійної роботи</i>	
<i>Тема 1.</i> Зробити огляд науково-теоретичних журналів «Мовознавство» й «Українська мова», опрацювавши статті про науковий стиль. Законспектувати основні ідеї.	
<i>Тема 2.</i> Знати базові праці про культуру наукового стилю А. Коваль, М. Пилинського, С. Єрмоленко, М. Жовтобрюха, Л. Мацько, О. Сербенської, В. Русанівського, П. Гриценка. Укласти тематичні списки наукових праць цих мовознавців.	
<i>Тема 3.</i> З'ясувати специфіку науково-довідкового, науково-фантастичного підстилів. Знати основні жанри, їх призначення та особливості будови наукових текстів.	
<i>Тема 4.</i> Дібрати й опрацювати наукову літературу про культуру читання наукового тексту.	
<i>Тема 5.</i> Особливості комп'ютерного перекладу наукового тексту. Програми для перекладу.	
<i>Тема 6.</i> Наукові заходи як засіб виявлення культури наукової мови. Дібрати й опрацювати наукову літературу з означеного питання. Систематизувати інформацію в таблицях.	

Тематика індивідуальних завдань

- Описати жанрову систему науково-технічного, науково-ділового, науково-публіцистичного підстилів.
- Представити по 2 зразки наукових текстів до кожного підстилю на вибір. Роботу виконати на аркушах формату А 4. Подати на перевірку в папці.
- Підготувати і представити презентацію на нижчеподану тематику (позиція теми відповідає порядковому номеру студента в журналі академгрупи):
 - Культура наукового стилю
 - Науковий стиль та його підстилі
 - Різновиди наукового стилю
 - Структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів
 - Наукове мовлення як об'єкт вивчення в українському мовознавстві
 - Переклад наукового тексту

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:
- залік;
 - стандартизовані тести;
 - студентські презентації та виступи на наукових заходах;
 - модульна контрольна робота (проводиться в письмовій формі, кожен варіант включає 3 питання, з них перше – тести, друге – теоретичне, третє –

практичне, відповіді на які дають можливість всебічно оцінити рівень знань студента).

Зразок модульної контрольної роботи
Варіант №1

I. Розв'язати тести:

1. Вказати різновиди наукового стилю:

- а) власне науковий
- б) науково-популярний
- в) науково-навчальний
- г) усі відповіді правильні

...

II. Висвітлити питання про наукову мовну культуру – основу професійної діяльності дослідника.

III. Опрацювати подані наукові тези, схарактеризувати їх композицію та структурно-сміслові компоненти.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням застосовуються наступні рівні навчальних досягнень студентів:

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не перед-бачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89...70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, перед-бачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдань

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Досягнення студентів на семінарських (практичних), лабораторних заняттях оцінюються за шкалою від «0» до «5».

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання самостійної роботи та індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Конспектування наукових статей	5
Огляди наукової інформації, її систематизація	5
Наукові класифікаційні описи	5
Презентація	5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Проміжний контроль з означеного курсу проводиться у вигляді модульної контрольної роботи. Відповідь на кожне питання оцінюється за 5-бальною шкалою, і на основі середнього арифметичного здійснюється виведення остаточної оцінки за нижчеподаною таблицею. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання підсумкового контролю.

Оцінку за семестр з дисципліни, що закривається заліком, слід виставляти після її вивчення до початку екзаменаційної сесії за результатами поточного та проміжного контролю (відповідно вагові коефіцієнти 0,7 та 0,3); при цьому *обов'язкової присутності* здобувачів вищої освіти *не передбачено*.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Таблиця переведення середньозваженого балу за 100-бальною шкалою

100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал
100	4,97–5,00	80	4,10–4,14	60	3,10–3,14	40	2,25–2,29	20	1,15–1,20
99	4,94–4,96	79	4,05–4,09	59	3,05–3,09	39	2,20–2,24	19	1,09–1,14
98	4,91–4,93	78	4,00–4,04	58	3,00–3,04	38	2,15–2,19	18	1,03–1,08
97	4,87–4,90	77	3,95–3,99	57	2,95–2,99	37	2,10–2,14	17	0,97–1,02
96	4,84–4,86	76	3,90–3,94	56	2,90–2,94	36	2,05–2,09	16	0,91–0,96

95	4,80–4,83	75	3,85–3,89	55	2,85–2,89	35	2,00–2,04	15	0,85–0,90
94	4,76–4,79	74	3,80–3,84	54	2,81–2,84	34	1,95–1,99	14	0,79–0,84
93	4,72–4,75	73	3,75–3,79	53	2,97–2,80	33	1,90–1,94	13	0,73–0,78
92	4,68–4,71	72	3,70–3,74	52	2,93–2,96	32	1,85–1,89	12	0,67–0,72
91	4,64–4,67	71	3,65–3,70	51	2,89–2,92	31	1,80–1,84	11	0,61–0,66
90	4,60–4,63	70	3,60–3,64	50	2,75–2,88	30	1,75–1,79	10	0,55–0,60
89	4,55–4,59	69	3,55–3,59	49	2,70–2,74	29	1,69–1,74	9	0,49–0,54
88	4,50–4,54	68	3,50–3,54	48	2,65–2,69	28	1,63–1,68	8	0,43–0,48
87	4,45–4,49	67	3,45–3,49	47	2,60–2,64	27	1,57–1,62	7	0,37–0,42
86	4,40–4,44	66	3,40–3,44	46	2,55–2,59	26	1,51–1,56	6	0,31–0,36
85	4,35–4,39	65	3,35–3,39	45	2,50–2,54	25	1,45–1,50	5	0,25–0,30
84	4,30–4,34	64	3,30–3,34	44	2,45–2,49	24	1,39–1,44	4	0,19–0,24
83	4,25–4,29	63	3,25–3,29	43	2,40–2,44	23	1,33–1,38	3	0,13–0,18
82	4,20–4,24	62	3,20–3,24	42	2,35–2,39	22	1,27–1,32	2	0,07–0,12
81	4,15–4,19	61	3,15–3,19	41	2,30–2,34	21	1,21–1,26	1	0,01–0,06

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Для окремих тем застосовується комп'ютерна техніка з метою демонстрації презентацій, слайдів.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Ботвина І. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. К.: АртЕк, 1998. 190с.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням. К., 2010. 624 с.
3. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. К.: Вид-во Київського університету, 1970. 307 с.
4. Михайлова О. Г., Сидоренко О. Г., Сухопар В. Ф. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості. Х., 2000. 97 с.
5. Непийвода Н. Ф. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). К, 1997. 303с.
6. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. К: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
7. Основи наукового мовлення: навч.-метод, посібн. / Уклад. Т. В. Симоненко. Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. 2005. 80 с.
8. Панько Т.І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство. Львів, 1994. 215 с.
9. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посібн. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
10. Скорикова Т. П. Основи культури научної речі. М.: Норма, 1999. 546 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.
2. Городенська К. Г. Синтаксична специфіка української наукової мови. *Українська термінологія і сучасність*. К.: КНЕУ, 2001. Вип. 4. С. 11-15.
3. Довідник з культури мови: Посібник / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, Н. М. Сологуб та ін.; За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Вища школа, 2005. 399 с.

4. Єрмоленко С. Я. Науковий стиль. *Українська мова: Енциклопедія*. 3-тє вид., змін, і допов. К., 2007. С. 421, 422.
5. Культура української мови: Довідник / За ред. В. М. Русанівського. К.: Либідь, 1990. 302с.
6. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / За ред. Н. Д. Бабич. Чернівці: Книги ХХ ст., 2005. 572 с.
7. Регушевський Є. С. Нариси про мову наукових праць І. Я. Франка. Сімферополь, 2006. 194 с.
8. Чемеркін С. Г. Українська мова в інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. К., 2009. 240 с.
9. Ярема С. На теми української наукової мови. Львів, 2002. 44 с.

10.3. Інтернет-ресурси

1. Морозов В. Культура письменної наукової мови. М.: Икар, 2008. 268 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/366295/>
2. Шумарин С. И., Шумарина М. Р. Теория и практика научной речи. Теория. Практикум. Саратов, 2008. 406 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/389947/>